

Council of Nicaea Documents (Greek and Latin) – Part 4

Sources Used

Excerpts from the *Die Griechischen Christlichen Schriftsteller* (GCS) and *Athanasius Werke* series are used by permission. Most other texts and translations are in the public domain. Click [here](#) for a key to the FCC (fourthcentury.com) translators.

This work is licensed under [CC BY-NC-SA 4.0](#)

Anonymous Church History (pseudo-Gelasius) (CPG 6034)

Greek text: *Anonyme Kirchengeschichte (Galezius Cyzicenus, CPG 6034)*, ed. Günther Christian Hansen. GCS N.F. 9 (Walter de Gruyter: Berlin, 2002). English translation by FCC (NJ and RR).

Athanasius, Letter to the Bishops of Africa (CPG 2133)

Greek text: *Athanasius Werke*, vol. 2.8, ed. H.C. Brennecke et al. (Berlin, 2000). English translation by A. Robertson (NPNF² 4:488-494), updated by FCC (AGC).

On the Nicene Definition (de Decretis) (CPG 2120)

Greek text: *Athanasius Werke*, vol. 2.1-2:1-45, ed. H.-G. Opitz (Berlin, 1935). English translation by J. H. Newman and A. Robertson (NPNF² 4:149-172), updated by FCC (AGC).

On the Synods of Ariminum and Seleucia (de Synodis) (CPG 2128)

Greek text: *Athanasius Werke*, vol. 2.6-7, ed. H.-G. Opitz (Berlin, 1940). English translation by J. H. Newman and A. Robertson (NPNF² 4:48-480), updated by FCC (AGC).

Eusebius of Caesarea, Life of Constantine (CPG 3496)

Greek text: *Eusebius Werke* 2. Die Kirchengeschichte, ed. E. Schwartz. GCS 9.1 (Leipzig, 1903). English translation by A.C. McGiffert (NPNF² 1:73-404), updated by FCC (AGC).

Gelasius of Caesarea, Ecclesiastical History (CPG 3521)

Greek Text and English translation: Ecclesiastical History: The Extant Fragments With an Appendix containing the Fragments from Dogmatic Writings. GCS, ed. M. Wallraff, J. Stutz, and N. Marinides. Translated by N. Marinides. (De Gruyter, 2018).

Jerome, Dialogue Against the Luciferians (CPL 608)

Latin Text: Patrologia Latina vol. 23, coll. 153-182B. ed. J.P. Migne, (Paris, 1883). English translation by W.H. Fremantle (NPNF², 6:319-34), updated by FCC (AGC).

Philostorgius, Ecclesiastical History (CPG 6032)

Greek Text: Philostorgius Kirchengeschichte., ed. J. Bidez. GCS 21 (Leipzig, 1913). English translation by FCC (AGC).

Rufinus of Aquileia, Ecclesiastical History

Latin text: *Eusebius Werke* 2.2. Die Kirchengeschichte, ed. E. Schwartz and T. Mommsen (Leipzig, 1908). English translation by FCC (AGC).

Socrates, Ecclesiastical History (CPG 6028)

Greek Text: ed. G.C. Hansen. GCS N.F. 1, Berlin, New York: De Gruyter, 1995. English translation by A.C. Zenos (NPNF² 2:1-178).

Sozomen, Ecclesiastical History (CPG 6030)

Greek Text: G.C. Hansen, *Sozomenus Kirchengeschichte*, 2nd ed., GCS N.F. 4. (Berlin 1995) English translation by C. Hartranft (NPNF² 2:179-427).

Theodore, Ecclesiastical History (CPG 6222)

Greek Text: Theodore: Kirchengeschichte. ed. Parmentier, Léon, GCS N.F. 5. Berlin, New York: De Gruyter, 1998. English translation by B. Jackson (NPNF² 3:33-159).

The Council condemns Arius' Thalia		
Eusebius	Socrates	Sozomen
	<p>1.9.16a Ποτέον δὲ ὅτι καὶ Ἀρειος βιβλίον συνέταξεν περὶ τῆς ἑαυτοῦ δόξης, ὃ ἐπέγραψεν Θαλίαν. "Εστι δὲ ὁ χαρακτήρ τοῦ βιβλίου χαῦνος καὶ διαλελυμένος, τοῖς Σωταδίοις ἄσμασιν παραπλήσιος· ὅπερ καὶ αὐτὸ τότε ἡ σύνοδος ἀπεκήρυξεν.</p>	<p>1.21.3 Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τὰς λέξεις τῆς αὐτοῦ δόξης ἀπεκήρυξαν καὶ τὸ βιβλίον ὃ περὶ ταύτης συντάξας Θαλίαν ἐπέγραψε. τούτου δὲ τοῦ συντάγματος, ὡς ἐπυθόμην (οὐ γὰρ ἐνέτυχον), διαλελυμένος τίς ἔστιν ὁ χαρακτήρ, ὡς ἐμφερής εἶναι τῇ χαυνότητι τοῖς Σωτάδου ἄσμασιν.</p>
The Council's decision regarding the celebration of Easter		
Eusebius	Socrates	Sozomen
<p>3.5 Προϋπήρχε δ' ἄρα καὶ ἄλλῃ τις τούτων προτέρᾳ νόσος ἀργαλεωτάτη ἐκ μακροῦ διενοχλοῦσσα, τῆς σωτηρίου ἑορτῆς διαφωνία, τῶν μὲν ἐπεσθαι δεῖν τῇ Ιουδαίων συνηθείᾳ φασκόντων, τῶν δὲ προσήκειν τὴν ἀκριβῆ τοῦ καιροῦ παραφυλάττειν ὥραν μηδὲ πλανωμένους ἐπεσθαι τοῖς τῆς εὐαγγελικῆς ἀλλοτρίοις χάριτος. καν τούτῳ τοιγαροῦν μακροῖς ἥδη χρόνοις τῶν ἀπανταχοῦ λαῶν διενηγμένων θεσμῶν τε θείων συγχεομένων, ὡς ἐπὶ μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς ἑορτῆς τὴν τοῦ καιροῦ παραπτόην μεγίστην διάστασιν ἐμποιεῖν τοῖς τὴν ἑορτὴν ἄγουσι, τῶν μὲν ἀσιτίας καὶ κακοπαθείας ἐνασκουμένων, τῶν δ' ἀνέσει τὴν σχολὴν ἀνατιθέντων, οὐδεὶς οἵστις τ' ἦν ἀνθρώπων θεραπείαν εὑρασθαι τοῦ κακοῦ, ισοστασίου τῆς ἔριδος τοῖς διεστῶσιν ὑπαρχούσης, μόνω δ' ἄρα τῷ παντοδυνάμῳ θεῷ καὶ ταῦτα ιᾶσθαι ράδιον ἦν, ἀγαθῶν δ' ὑπηρέτης αὐτῷ μόνος τῶν ἐπὶ γῆς κατεφαίνετο Κωνσταντῖνος. ὃς ἐπειδὴ τὴν τῶν λεχθέντων διέγνω ἀκοήν τὸ τε καταπεμφθὲν αὐτῷ γράμμα τοῖς κατὰ τὴν Ἀλεξάνδρειαν ἀπρακτον ἐώρα, τότε τὴν αὐτὸς ἑαυτοῦ διάνοιαν ἀνακινήσας, ἄλλον τουτονὶ καταγωνιεῖσθαι [δεῖν] ἔφη τὸν κατὰ τοῦ ταράττοντος τὴν ἐκκλησίαν ἀφανοῦς ἐχθροῦ πόλεμον.</p>	<p>1.8.23 Πάντας δὲ εἰς ὁμόνοιαν ἐλαύνων, ὁμογνώμονάς τε καὶ ὁμοδόξους αὐτοὺς ἐπὶ τοῖς ἀμφισβητούμενοις ἄπασιν ἐπὶ τὸ αὐτὸ κατεστήσατο, ὡς ὁμοφώνως μὲν κρατῆσαι τὴν πίστιν, τῆς δὲ σωτηρίου ἑορτῆς τὸν αὐτὸν παρὰ τοῖς πᾶσιν ὁμολογηθῆναι καιρόν. Ἐκυροῦτο δὲ ἥδη καὶ ἐγγράφως δι' ὑποσημειώσεως ἐκάστου τὰ κοινῇ δεδογμένα.</p>	<p>1.21.6 Παυσαμένης δὲ τῆς ἐπὶ τῷ δόγματι ζητήσεως ἔδοξε τῇ συνόδῳ καὶ τὴν πασχαλίαν ἑορτὴν ἄπαντας κατὰ τὸν αὐτὸν ἐπιτελεῖν καιρόν.</p>
Constantine rebukes Acesius over his refusal to readmit the lapsed to communion		
Eusebius	Socrates	Anonymous Church History
<p>1.10.1 Περὶ μὲν τούτων τοσαῦτα εἰρήσθω, κινεῖ δέ με ἡ τοῦ βασιλέως σπουδὴ καὶ ἔτερου πράγματος μνείαν ποιήσασθαι, ὃ τὴν αὐτοῦ γνώμην, ὅπως τῆς εἰρήνης ἐφρόντιζεν, παρατίθεται. Τῆς γὰρ ἐκκλησιαστικῆς ὁμονοίας πρόνοιαν ποιούμενος κεκλήκει πρὸς τὴν σύνοδον καὶ Ἀκέσιον τῆς τῶν Ναυατιανῶν θρησκείας ἐπίσκοπον.</p> <p>1.10.2 Μετὰ οὖν τὸ γραφῆναι καὶ ὑπογραφῆναι παρὰ τῆς συνόδου τὸν ὄρον τῆς πίστεως ἡρώτα ὁ βασιλεὺς τὸν Ἀκέσιον, εἰ καὶ αὐτὸς τῇ πίστει συντίθεται καὶ τῷ ὄρισμῷ τῆς τοῦ πάσχα ἑορτῆς. Ὁ δὲ 'οὐδὲν καινόν, ἔφη, ὡς βασιλεὺς, ἡ σύνοδος ὠρισεν· οὕτω γὰρ ἄνωθεν καὶ ἐξ ἀρχῆς ἐκ τῶν ἀποστολικῶν χρόνων παρείληφα καὶ τὸν ὄρον τῆς πίστεως καὶ τὸν χρόνον τῆς τοῦ πάσχα ἑορτῆς.'</p>	<p>1.22.1 Λέγεται δὲ τὸν βασιλέα τῆς πάντων Χριστιανῶν ὁμονοίας προνοοῦντα καὶ Ἀκέσιον, ὃς ἐπίσκοπος ἦν τῆς Ναυατιανῶν ἐκκλησίας, ἐπὶ τὴν σύνοδον καλέσαι καὶ τὸν περὶ τῆς πίστεως καὶ τῆς ἑορτῆς ἐπιδεῖξαι ὄρον ἥδη [δὲ] βεβαιωθέντα ταῖς τῶν ἐπισκόπων ὑπογραφαῖς, πυθέσθαι τε εἰ καὶ αὐτὸς τούτοις συναινεῖ· τὸν δὲ φάναι μηδὲν ὡρίσθαι καινόν, καὶ ἐπαινέσαι τὸ τῇ συνόδῳ δόξαν· οὕτω γὰρ καὶ αὐτὸν ἐξ ἀρχῆς παρειληφέναι πιστεύειν τε καὶ ἑορτάζειν.</p>	<p>2.30.1 Κινεῖ δὲ ἡμᾶς ἡ τοῦ βασιλέως πίστις καὶ ἔτερου πράγματος ἐπιμνησθῆναι, ὃς τὴν σπουδὴν καὶ πρόνοιαν τῆς ἐκκλησιαστικῆς εἰρήνης ἐποιεῖτο, ὡς μηδὲ τὰ ἐλάχιστα αὐτὸν παραλιπεῖν. καὶ Ἀκέσιον γὰρ τῆς τῶν Ναυατιανῶν θρησκείας ἐπίσκοπον καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ κεκλήκει εἰς τὴν σύνοδον ὡς καὶ αὐτὸν τὸ ὄμοούσιον καὶ τὴν τριάδα δοξάζοντας.</p> <p>2.30.2 μετὰ οὖν τὸ ἐκτεθῆναι καὶ ὑπογραφῆναι παρά τε τῆς συνόδου καὶ τοῦ βασιλέως τὸν ὄρον τῆς πίστεως, ἡρώτα τὸν Ἀκέσιον Κωνσταντῖνος ὁ βασιλεὺς, εἰ καὶ αὐτὸς τῇ πίστει συντίθεται καὶ τῷ ὄρισμῷ τῆς περὶ τοῦ πάσχα ἑορτῆς.</p>

<p>1.10.3 Ἐπανερομένου δὲ τοῦ βασιλέως ‘διὰ τί οὖν τῆς κοινωνίας χωρίζῃ;’ ἐκεῖνος τὰ ἐπὶ Δεκίου γενόμενα κατὰ τὸν διωγμὸν ἐδίδασκεν καὶ τὴν ἀκρίβειαν τοῦ αὐστηροῦ κανόνος ἔλεγεν, ώς ἄρα οὐ χρὴ τοὺς μετὰ τὸ βάπτισμα ἡμαρτηκότας ἀμαρτίαν, ἢν “πρὸς θάνατον” καλοῦσιν αἱ θεῖαι γραφαί, τῆς κοινωνίας τῶν θείων μυστηρίων ἀξιοῦσθαι, ἀλλ’ ἐπὶ μετάνοιαν μὲν αὐτὸὺς προτρέπειν, ἐλπίδα δὲ τῆς ἀφέσεως μὴ παρὰ τῶν ιερέων, ἀλλὰ παρὰ τοῦ Θεοῦ ἐκδέχεσθαι τοῦ δυναμένου καὶ ἔξουσίαν ἔχοντος συγχωρεῖν ἡμαρτήματα.</p> <p>1.10.4 Ταῦτα εἰπόντος τοῦ Ἀκέσιου ἐπειπεῖν τὸν βασιλέα· ‘Θέες, ὅτι Ἀκέσιε, κλίμακα καὶ μόνος ἀνάβηθι εἰς τὸν οὐρανὸν.’</p> <p>1.10.5 Τούτων οὕτε ὁ Παμφύλιος Εὐσέβιος οὗτε ἄλλος τις ἐμνημόνευσεν πώποτε, ἐγὼ δὲ παρὰ ἀνδρὸς ἥκουστα οὐδαμᾶς ψευδομένουν, ὃς παλαιός τε ἦν σφόδρα καὶ ώς ίστορήσας τὰ κατὰ τὴν σύνοδον ἔλεγεν. ‘Οθεν τεκμαίρομαι τοῦτο πεπονθέναι τοὺς σιωπῇ ταῦτα παραπεμψαμένους, ὃ πολλοὶ τῶν ίστορίας συγγραψαμένων πεπόνθασιν· ἐκεῖνοι γὰρ πολλὰ παραλείπουσιν ἢ προσπάσχοντές τισιν ἢ προσώποις χαριζόμενοι.</p>	<p>1.22.2 “Τί οὖν,” ἔφη ὁ βασιλεὺς, “όμοίως φρονῶν χωρίζῃ τῆς κοινωνίας;” τοῦ δὲ προφέροντος τὴν ἐπὶ Δεκίου Ναυάτῳ καὶ Κορνηλίῳ συμβᾶσαν διαφοράν, καὶ ώς μετὰ τὸ βάπτισμα κοινωνίας οὐκ ἀξιοῦ μυστηρίων τοὺς ἡμαρτηκότας ἐνόχους, ἢν πρὸς θάνατον καλοῦσιν αἱ θεῖαι γραφαί (θεοῦ γὰρ ἐξουσίας μόνου, οὐχ ιερέων ἡρτῆσθαι τὴν ἄφεσιν) ὑπολαβών ὁ βασιλεὺς εἶπεν· “ὅτι Ἀκέσιε, κλίμακα θὲς καὶ μόνος εἰς οὐρανὸν ἀνάβηθι.”</p> <p>1.22.3 Ταῦτα δὲ οἵμαι εἰπεῖν τὸν βασιλέα πρὸς Ἀκέσιον οὐκ ἐπαινοῦντα, ἀλλ’ ὅτι ἀνθρωποι ὄντες ἀναμαρτήτους σφᾶς εἶναι νομίζουσιν.</p>	<p>2.30.3 ὁ δὲ Ἀκέσιος πρὸς αὐτόν· “οὐδὲν καινόν, ἔφη, ὃ βασιλεῦ, ἡ σύνοδος ὡρισεν· οὕτω γὰρ ἄνωθεν ἀπαντεῖς ἐκ τῶν ἀποστολικῶν χρόνων παρειλήφαμεν καὶ τὸν ὄρον τῆς πίστεως καὶ τὸν χρόνον τῆς τοῦ πάσχα ἑορτῆς.”</p> <p>2.30.4 Καὶ ὁ βασιλεὺς πρὸς αὐτόν· “τί οὖν τῆς κοινωνίας ἡμῶν χωρίζῃ;” ὁ δὲ Ἀκέσιος τὰ ἐπὶ Δεκίου κατὰ τὸν διωγμὸν γενόμενα περὶ τῶν ἡρτῆσθαι τὴν ἄφεσιν ὑπολαβών μὴ δυνηθέντων ἀγωνίσασθαι ἀλλὰ ἀρνησαμένων διηγεῖτο καὶ ἀκρίβειαν αὐστηροῦ κανόνος προεβάλλετο λέγων ώς ‘ἄρα οὐ χρὴ τοὺς μετὰ τὸ βάπτισμα ἡμαρτηκότας δέχεσθαι μετανοοῦντας ἢ τῆς κοινωνίας τοῦ μυστηρίου τοῦ λοιποῦ ἀξιοῦσθαι.’</p> <p>2.30.5 ταῦτα εἰπόντος τοῦ Ἀκέσιου ἔφη πρὸς αὐτὸν ὁ βασιλεὺς· “Θέες, ὅτι Ἀχέσιε, κλίμακα μόνος καὶ ἀνάβηθι εἰς τὸν οὐρανὸν.”</p>
--	--	--

The Canons of the Council of Nicaea

Rufinus	Sozomen	Anonymous Church History
10.6b Statuunt praeterea observandum esse in ecclesiis,	1.23.1 Ἡ δὲ σύνοδος ἐπανορθῶσαι τὸν βίον σπουδάζουσα τῶν περὶ τὰς ἐκκλησίας διατριβόντων ἔθετο νόμους οὓς κανόνας ὄνομάζουσιν.	2.31.10b ἐξέθεντο δὲ καὶ ἐκκλησιαστικὸς κανόνας εἴκοσιν ἐν αὐτῇ τῇ ἐν Νικαίᾳ συνόδῳ, οὓς καὶ αὐτοὺς ἀναγκαῖον φήθην ἐντάξαι τῷ γράμματι.
I. ne quis ex his, qui semet ipsos impatientia libidinis exciderunt, veniret ad clerum.	2.32.1 Περὶ εὐνούχων ἀποκοψάντων ἔαυτούς. εἴ τις ἐκ νόσου ὑπὸ ιατροῦ ἐχειρουργήθη ἢ ὑπὸ βαρβάρων ἐξετμήθη, οὗτος μενέτω ἐν τῷ κλήρῳ. εἰ δέ τις ὑγιαίνων ἔαυτὸν ἐξέτεμε, τοῦτον καὶ ἐν τῷ κλήρῳ ἐξεταζόμενον πεπαῦσθαι προσήκει καὶ ἐκ τοῦ δεῦρο μηδένα τῶν τοιούτων χρῆναι προάγεσθαι. ὡσπερ δὲ τοῦτο πρόδηλον, ὅτι περὶ τῶν ἐπιτηδευόντων τὸ πρᾶγμα καὶ τολμῶντων ἔαυτοὺς ἐκτέμνειν εἴρηται, οὕτως εἴ τινες ὑπὸ βαρβάρων ἢ δεσποτῶν εὐνουχίσθησαν, εὐρίσκοιντο δὲ ἄλλως ἄξιοι, τούτους εἰς κλῆρον προσίεται ὁ κανὼν.	
II. Et ne qui nuper adsumptus ex vita vel conservatione gentili, accepto baptismo, antequam cautius examinetur, clericus fiat.	2.32.2 Περὶ τῶν ἀπὸ ἐθνικῶν εἰς χειροτονίαν προαγχέντων. ἐπειδὴ πολλὰ εἴτε ὑπὸ ἀνάγκης ἢ ἄλλως πως ἐπειγομένων τῶν ἀνθρώπων ἐγένετο παρὰ τὸν κανόνα τὸν ἐκκλησιαστικόν, ὡστε ἀνθρώπους ἀπὸ ἐθνικοῦ βίου ἀρτί προσελθόντας τῇ πίστει καὶ ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ κατηχηθέντας, εὐθὺς ἐπὶ τὸ πνευματικὸν λουτρὸν ἄγειν, καὶ ἄμα τῷ βαπτισθῆναι προάγειν εἰς ἐπίσκοπον ἢ πρεσβύτερον, καλῶς ἔχειν ἔδοξε τοῦ λοιποῦ μηδὲν τοιούτον γίνεσθαι· καὶ γὰρ καὶ χρόνου δεῖ τῷ κατηχουμένῳ καὶ μετὰ τὸ βάπτισμα δοκιμασίας πλείονος. σαφὲς γὰρ τὸ ἀποστολικὸν γράμμα τὸ λέγον “μὴ νεόφυτον, ἵνα μὴ τυφωθεὶς εἰς κρίμα ἐμπέσῃ καὶ παγίδα τοῦ διαβόλου” [1 Tim. 3:6-7]. εἰ δὲ	

	προϊόντος τοῦ χρόνου ψυχικόν τι ἀμάρτημα εύρεθείη περὶ τὸ πρόσωπον, καὶ ἐλέγχοιτο ὑπὸ δύο καὶ τριῶν μαρτύρων, παύσεται ὁ τοιοῦτος τοῦ κλήρου· ὁ δὲ παρὰ ταῦτα ποιῶν, ὃς ὑπεναντία τῇ μεγάλῃ συνόδῳ θρασυνόμενος, αὐτὸς κινδυνεύσει περὶ τοῦ κλήρου.
III. Et ut ne quis episcoporum ceterorumque clericorum cum extraneis mulieribus habitet praeter cum matre vel sorore vel thia vel si quae sunt huiuscemodi necessitudinum personae.	2.32.3 Περὶ τῶν τὰς συνεισάκτους ἔχοντων. περὶ τῶν συνεισάκτων ἀπηγόρευσε καθόλου ἡ μεγάλη σύνοδος, μὴ ἐπισκόπῳ μηδὲ πρεσβυτέρῳ μήτε διακόνῳ μήτε ὄλως τῶν ἐν τῷ κλήρῳ τινὶ ἐξεῖναι συνείσακτον ἔχειν. πλὴν εἰ μὴ ἄρα μήτηρ ἡ ἀδελφὴ ἡ θεία ἡ ἀ μόνα πρόσωπα διαπέφευγε πᾶσαν ὑποψίαν. ὁ δὲ παρὰ ταῦτα ποιῶν κινδυνεύσει περὶ τὴν ἑαυτοῦ ἀξίαν.
IV. Et ut episcopus, si fieri potest. a totius provinciae episcopis ordinetur. si hoc difficile est, certe non minus a tribus, ita tamen ut metropolitani episcopi maxime vel praesentia vel auctoritas habeatur. absque quo ordinationem inritam esse voluerunt.	2.32.4 Περὶ καταστάσεως ἐπισκόπων. ἐπίσκοπον προσήκει μάλιστα μὲν ὑπὸ πάντων τῶν ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ ἐπισκόπων καθίστασθαι· εἰ δὲ δυσχερὲς εἴη τὸ τοιοῦτον ἡ διὰ κατεπείγουσαν ἀνάγκην ἡ διὰ μῆκος ὄδοι, ἐξάπαντος τρεῖς ἐπὶ τὸ αὐτὸ συναγομένους, συμψήφων γενομένων καὶ τῶν ἀπόντων καὶ συντιθεμένων διὰ γραμμάτων, τότε τὴν χειροτονίαν ποιεῖσθαι· τὸ δὲ κῦρος τῶν γενομένων δίδοσθαι εἰς ἐκάστην ἐπαρχίαν τῷ μητροπολίτῃ ἐπισκόπῳ.
V. Et ne, quem alias episcopus ecclesia expulerit sive clericum sive laicum, suscipiat aliis. sane ne hoc aut iracundia aliqua aut contentione, ut fieri solet, iniuste factum remedium non haberet, decernunt per singulos annos et singulis quibusque provinciis secondo ab omnibus episcopis provincialibus concilia agi debere et de huiuscemodi negotiis iudicari, ut, si forte ab uno inique aliquid gestum est, a ceteris emendetur, si recte, ut ab omnibus confirmetur.	2.32.5 Περὶ τῶν ἀκοινωνήτων γενομένων. περὶ τῶν ἀκοινωνήτων γενομένων, εἴτε τῶν ἐν τῷ κλήρῳ εἴτε τῶν ἐν τῷ λαϊκῷ τάγματι, ὑπὸ τῶν καθ' ἐκάστην ἐπαρχίαν ἐπισκόπων, κρατείτω ἡ γνώμη κατὰ τὸν κανόνα, τοὺς ὑφ' ἔτέρων ἀποβληθέντας ὑφ' ἔτέρων μὴ προσίσθαι. ἐξεταζέσθω δέ, μὴ μικροψυχίᾳ ἡ τινὶ τοιαύτῃ ἀηδίᾳ τοῦ ἐπισκόπου ἀποσυνάγωγοι γεγένηνται. ἵνα οὖν τοῦτο τὴν πρέπουσαν ἐξέτασιν λαμβάνῃ, καλῶς ἔχειν ἔδοξεν ἐκάστου ἐνιαυτοῦ καθ' ἐκάστην ἐπαρχίαν δις τοῦ ἐτοῦς συνόδους γίνεσθαι, ἵνα κοινῇ πάντων τῶν ἐπισκόπων τῆς ἐπαρχίας ἐπὶ τὸ αὐτὸ συναγομένων τὰ τοιαῦτα ζητήματα ἐξετάζοιτο· καὶ οὕτως οἱ ὁμολογουμένως προσκεκρουκότες τῷ ἐπισκόπῳ κατὰ λόγον ἀκοινώητοι παρὰ πάντων εἶναι δοκῶσι, μέχρις ἂν τῷ κοινῷ ἡ τῷ ἐπισκόπῳ δόξῃ τὴν φιλανθρωποτέραν περὶ αὐτῶν ἐκθέσθαι ψῆφον. αἱ δὲ σύνοδοι γινέσθωσαν μία μὲν πρὸ τῆς τεσσαρακοστῆς, ἵνα πάσης μικροψυχίας ἀναιρουμένης τὸ δῶρον καθαρὸν προσφέρηται τῷ θεῷ, δευτέρα δὲ περὶ τὸν τοῦ μετοπώρου καιρόν.
VI. Et ut apud Alexandriam vel in urbe Roma vetusta consuetudo servetur, quia vel ille Aegypti vel hic suburbicarum ecclesiarum sollicitudinem gerat.	2.32.6a Περὶ τῶν ἐξαιρέτων τιμῶν, αἱ τοῖς μείζονας κυβερνῶσιν ἐπισκοπὰς ἐκκλησιαστικῶς ἐκανονίσθησαν. τὰ ἀρχαῖα ἔθη κρατείτω, τὰ ἐν Αἰγύπτῳ καὶ Λιβύαις καὶ Πενταπόλει, ὥστε τὸν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ἐπίσκοπον πάντων ἔχειν τὴν ἐξουσίαν, ἐπειδὴ καὶ τῷ ἐν Ῥώμῃ ἐπισκόπῳ τοῦτο σύνηθές ἐστιν. ὅμοίως δὲ καὶ κατὰ τὴν Ἀντιόχειαν καὶ ἐν ταῖς ἄλλαις ἐπαρχίαις τὰ πρεσβεῖα σώζεσθαι ταῖς ἐκκλησίαις. καθόλου δὲ πρόδηλον ἐκεῖνο, ὅτι εἴ τις χωρὶς γνώμης τοῦ μητροπολίτου γένοιτο ἐπίσκοπος, τὸν τοιοῦτον ἡ σύνοδος ἡ μεγάλη ὥρισε μὴ δεῖν εἶναι ἐπίσκοπον.
VII. Et ut, si forte in ordinando episcopo duo vel tres pro aliqua contentione dissentient, reliquorum auctoritas et praecipue metropolitani cum ceteris firmior habeatur.	2.32.6b ἐὰν μέντοι τῇ κοινῇ πάντων ψήφῳ εὐλόγῳ οὖσῃ καὶ κατὰ τὸν κανόνα τὸν ἐκκλησιαστικὸν δύο ἡ τρεῖς δι' οἰκείαν φιλονεικίαν ἀντιλέγωσι, κρατείτω ἡ τῶν πλειόνων ψῆφος.
VIII. Et ut episcopo Hierosolymorum antiquitus tradita honoris praerogativa servetur, manente nihilominus et metropolitani ipsius provinciae dignitate.	2.32.7 Περὶ τοῦ ἐν Αἰλίᾳ ἐπισκόπου. ἐπειδὴ συνήθεια κεκράτηκε καὶ παράδοσις ἀρχαία, ὥστε τὸν ἐν Αἰλίᾳ ἐπίσκοπον τιμᾶσθαι, ἐχέτω τὴν ὀκολουθίαν τῆς τιμῆς, τῇ μητροπόλει σωζομένου τοῦ οἰκείου ἀξιώματος.

<p>IX. Et Catharos, qui apud nos Novatiani sunt, si forte paenitentes ad ecclesiam convertantur, confessos ecclesiastica dogmata, clericos in ordine quidem suscipi debere, sed ordinatione data. sane si episcopus ipsorum veniat ad episcopum nostrum, debere eum in presbyterorum loco sedere, episcopi vero nomen manere apud illum solum, qui catholicam semper tenuit fidem: nisi sua voluntate ipse eum tali nomine honorare voluerit, vel si placuerit, ut quaerat ei episcopi locum vacantem. hoc sit in ipsius potestate.</p> <p>X. Et ne in una civitate duo sint episcopi.</p>	<p>2.32.8 Περὶ τῶν ὀνομαζομένων Καθαρῶν. περὶ τῶν ἔαυτοὺς μὲν ὀνομαζόντων Καθαρούς ποτε, προσερχομένων δὲ τῇ ἀγιωτάτῃ καθολικῇ καὶ ἀποστολικῇ ἐκκλησίᾳ, ἔδοξε τῇ ἀγίᾳ καὶ μεγάλῃ συνόδῳ, ὡστε χειροθετουμένους αὐτούς οὕτως μένειν ἐν τῷ κλήρῳ. πρὸ ἀπάντων δὲ τούτων ὁμιλογῆσαι αὐτούς ἐγγράφως προσήκει, ὅτι συνθήσονται καὶ ἀκολουθήσουσι τοῖς τῆς καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς ἐκκλησίας δόγμασι, τοῦτ' ἔστι καὶ διγάμοις κοινωνεῖν καὶ τοῖς ἐν τῷ διωγμῷ παραπεπτωκόσιν, ἐφ' ὃν καὶ χρόνος τέτακται καὶ καιρὸς ὥρισται, ὡστε αὐτούς ἀκολουθεῖν ἐν πᾶσι τοῖς δόγμασι τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας. ἐνθα μὲν οὖν πάντες εἴτε ἐν πόλεσιν αὐτοὶ μόνοι εὐρίσκοιντο χειροθετηθέντες, εὐρισκόμενοι ἐν τῷ κλήρῳ ἔσονται ἐν τῷ αὐτῷ σχήματι. ὅσοι δὲ τοῦ τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας ἐπισκόπου ἡ πρεσβυτέρου ὄντος προσέρχονται, πρόδηλον ως ὁ μὲν ἐπίσκοπος τῆς ἐκκλησίας ἔξει τὸ ἀξίωμα τοῦ ἐπισκόπου, ὁ δὲ ὀνομαζόμενος παρὰ τοῖς Καθαροῖς ἐπίσκοπος τὴν τοῦ πρεσβυτέρου τιμὴν ἔξει, πλὴν εἰ μὴ ἄρα δοκοίη τῷ ἐπισκόπῳ τῆς τιμῆς τοῦ ὄντος αὐτοῦ μετέχειν. εἰ δὲ μὴ τοῦτο αὐτῷ ἀρέσκοι, ἐπινοήσει τόπον ἡ χωρεπισκόπου ἡ πρεσβυτέρου ὑπὲρ τοῦ ἐν τῷ κλήρῳ ὅλως δοκεῖν εἶναι, ἵνα μὴ ἐν τῇ πόλει δύο ἐπίσκοποι ὕστειν.</p>
<p>XI. Et si qui forte indiscrete ad sacerdotium provecti postmodum vel ipsi aliquid de se criminosum confessi sunt vel ab aliis revicti, ut abiciantur: sed et si qui ex his, qui lapsi sunt et per ignorantiam forte ordinati, recogniti ut abiciantur.</p>	<p>2.32.9 Περὶ χειροτονίας πρεσβυτέρων. εἴ τινες ἀνεξετάστως προήχθησαν πρεσβύτεροι, ἡ ἀνακρινόμενοι ώμολόγησαν τὰ ἡμαρτημένα αὐτοῖς, καὶ ὁμολογησάντων παρὰ κανόνα κινούμενοι ἄνθρωποι χεῖρας ἐπιτεθείασι, τοὺς τοιούτους ὁ κανὼν οὐ προσίεται. τὸ γὰρ ὀνεπίληπτον ἐκδικήσει ἡ καθολικὴ ἐκκλησία.</p> <p>2.32.10 Περὶ τῶν πταιόντων καὶ προχειρισθέντων κατὰ ἄγνοιαν. ὅσοι προεχειρίσθησαν τῶν παραπεπτωκότων κατὰ ἄγνοιαν ἡ καὶ προειδότων τῶν προχειρισμάντων, τοῦτο οὐ προκρίνει τῷ κανόνι τῷ ἐκκλησιαστικῷ· γνωσθέντες γὰρ καθαιροῦνται.</p>
<p>XII. Vt si qui absque tormentis in persecutionibus lapsi sunt et ex corde agunt paenitentiam, quinque annos inter catechumenos faciant et duobus annis post hoc fidelibus tantum in oratione iungantur et ita postmodum suscipiantur.</p>	<p>2.32.11 Περὶ παραβάντων χωρὶς ἀνάγκης. περὶ τῶν παραβαίνοντων χωρὶς ἀνάγκης ἡ ἀφαιρέσεως ὑπαρχόντων ἡ χωρὶς κινδύνων ἡ τινος τοιούτου, ὃ γέγονεν ἐπὶ τῆς τυραννίδος Λικινίου, ἔδοξε τῇ συνόδῳ, εἰ καὶ ἀνάξιοι ἦσαν φιλανθρωπίας, ὅμως χρηστεύσασθαι εἰς αὐτούς. ὅσοι οὖν γνησίως μεταμέλονται, τρία ἔτη ἐν ἀκροωμένοις ποιήσουσι καὶ ἐπτὰ ἔτη ὑποπεσοῦνται, δύο δὲ ἔτη χωρὶς προσφορᾶς κοινωνήσουσι τῷ λαῷ τῶν εὐχῶν.</p>
<p>XIII. Qui vero propter confessionem militiam abiecerant et rursum ad hanc ambierunt, hos tredecim annis paenitentiam gerere et postea suscipi, si tamen ex corde paenitentiam gerant. esse tamen et in potestate episcopi moderandi facultatem, si eorum fructuosam et adtentam paenitentiam viderit.</p>	<p>2.32.12 Περὶ τῶν ἀποταξαμένων καὶ πάλιν εἰς κόσμον ἀναδραμόντων. οἱ προσκληθέντες ὑπὸ τῆς χάριτος καὶ τὴν πρώτην ὄρμὴν ἐνδειξάμενοι καὶ ἀποθέμενοι τὰς ζώνας, μετὰ δὲ ταῦτα ἐπὶ τὸν οἰκεῖον ἔμετον ἀναδραμόντες, ὡς τινας καὶ ἀργύρια προΐεσθαι καὶ βενεφικίοις κατορθῶσαι τὸ στρατεύεσθαι, οὗτοι δέκα ἔτη ὑποπτέτωσαν μετὰ τὸν τῆς τριετοῦς ἀκροάσεως χρόνον. ἐφ' ἄπασι δὲ τούτοις προσήκει ἐξετάζειν τὴν προαίρεσιν καὶ τὸ εἶδος τῆς μετανοίας. ὅσοι μὲν γάρ καὶ φόβῳ καὶ δάκρυσι καὶ ὑπομονῇ καὶ ἀγαθοεργίαις τὴν ἐπιστροφὴν ἔργῳ, οὐ σχήματι ἐπιδείκνυνται, οὗτοι πληρώσαντες τὸν χρόνον τὸν ὠρισμένον τῆς ἀκροάσεως, τῶν εὐχῶν κοινωνήσουσι μετὰ τοῦ ἐξενταῖ τῷ ἐπισκόπῳ φιλανθρωπότερόν τι περὶ αὐτῶν βουλεύσασθαι. ὅσοι δὲ ἀδιαφόρως ἤνεγκαν καὶ τὸ σχῆμα τοῦ εἰσιέναι εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἀρκεῖν ἔαυτοῖς ἡγήσαντο πρὸς τὴν ἐπιστροφήν, ἐξάπαντος πληρούτωσαν τὸν χρόνον.</p>
<p>XIV. De his vero, qui vita excedunt, paenitentibus decernunt vacuum nullum debere dimitti. si qui sane accepta communione supervixerit, debere eum tempora statuta complere vel certe prout moderari episcopus voluerit.</p>	<p>2.32.13 Περὶ τῶν ἐν τῷ ἀποθνήσκειν κοινωνίαν ἐπιζητούντων. περὶ τῶν ἐξοδευόντων ὁ παλαιὸς καὶ κανονικὸς νόμος φυλαχθήσεται καὶ νῦν, ὡστε εἴ τις ἐξοδεύοι, τοῦ δεσποτικοῦ ἐφοδίου μὴ ἀποστερείσθω. εἰ δὲ ἀπογνωσθεὶς καὶ κοινωνίας τυχὼν καὶ προσφορᾶς μετασχὼν πάλιν ἐν τοῖς ζῶσιν ἐξετασθείη, ἐστω μετὰ τῶν κοινωνούντων τῆς εὐχῆς μόνης. καθόλου δὲ καὶ περὶ παντὸς οὗτον εἰς ἐξοδεύοντος αἵτοις μετασχεῖν εὐχαριστίας, ὁ ἐπίσκοπος μετὰ δοκιμασίας μεταδιδότω τῆς προσφορᾶς.</p>

XV. De catechumenis, qui prolapsi sunt, statuerunt tribus annis eos a catechumenorum oratione separatos postea recipi debere.	2.32.14 Περὶ τῶν κατηχουμένων, παραπεσόντων δέ. περὶ τῶν κατηχουμένων καὶ παραπεσόντων ἐν τῇ κατηχήσει ἔδοξε τῇ ἀγίᾳ καὶ μεγάλῃ συνόδῳ, ὥστε τριῶν ἑτῶν αὐτοὺς ἀκροασαμένους μόνον μετὰ ταῦτα εὔχεσθαι μετὰ τῶν κατηχουμένων.
XVI. Et ne de civitate inferiore ad maiorem ecclesiam transire quis ambiat, sive episcopus sive etiam aliis clericis.	2.32.15 Περὶ τοῦ μὴ δεῖν μετατίθεσθαι ἀπὸ ἑτέρας πόλεως εἰς ἑτέραν. διὰ τὸν πολὺν τάραχον καὶ στάσεις τὰς γινομένας ἔδοξε παντάπασι περιαιρεθῆναι τὴν συνήθειαν τὴν παρὰ τὸν κανόνα εὐρεθεῖσαν ἐν τισι μέρεσιν, ὥστε ἀπὸ πόλεως εἰς πόλιν μὴ μεταβαίνειν, μήτε ἐπίσκοπον μήτε πρεσβύτερον μήτε διάκονον. εἰ δέ τις μετὰ τὸν τῆς ἀγίας συνόδου ὄρον τοιοῦτόν τι ἐπιχειρήσειν ἢ ἐπιδῷ ἑαυτὸν πράγματι, ἀκυρωθήσεται ἐξάπαντος τὸ κατασκεύασμα καὶ ἀποκατασταθήσεται τῇ ἐκκλησίᾳ, ἡς ἐπίσκοπος ἢ πρεσβύτερος ἢ διάκονος ἔχειροτονήθη.
XVII. Et ne quis clericus, qui derelicta ecclesia sua nulla existente causa probabili vagatur et oberrat per alias ecclesias, suscipiatur in communionem.	2.32.16a Περὶ τῶν ἐν αἷς προεβλήθησαν ἐκκλησίαις οὐκ ἐμμενόντων. ὅσοι ρίψοκινδύνως, μήτε τὸν φόβον τοῦ θεοῦ πρὸ ὀφθαλμῶν ἔχοντες μήτε τὸν ἐκκλησιαστικὸν κανόνα εἰδότες, ἀναχωροῦσι τῆς ἐκκλησίας, πρεσβύτεροι ἢ διάκονοι ἢ ὄλως ἐν τῷ κλήρῳ ἐξεταζόμενοι, οὗτοι οὐδαμῶς δεκτοὶ ὄφειλουσιν εἶναι ἐν ἑτέρᾳ ἐκκλησίᾳ, ἀλλὰ πᾶσαν αὐτοῖς ἀνάγκην ἐπάγεσθαι χρὴ ἀναστρέφειν εἰς τὰς ἑαυτῶν παροικίας· ἐπιμένοντας δὲ ἀκοινωνήτους εἶναι προσήκει.
XVIII. Et ut nemo eum, qui ad alium pertinet, subripiens in sua ecclesia ordinet clericum absque consensu illius, ad quem pertinet.	2.32.16b εἰ δὲ καὶ τολμήσει τις ὑφαρπάσαι τὸν τῷ ἑτέρῳ διαφέροντα καὶ χειροθετήσει ἐν τῇ αὐτοῦ ἐκκλησίᾳ μὴ συγκατατιθεμένου τοῦ ἐπισκόπου, οὐ ἀνακεχώρηκεν ὁ ἐν τῷ κανόνι ἐξεταζόμενος, ἄκυρος ἔστω ἡ χειροθεσία.
XIX. Et ne qui clericus aut usuras accipiat aut frumenti vel vini ampliationem, quod solet in novo datum vel sesquiplum vel etiam duplum recipi, quod si faciat, tamquam turpis lucri reum abiciendum.	2.32.17 Περὶ κληρικῶν τοκιζόντων. ἐπειδὴ πολλοὶ ἐν τῷ κανόνι ἐξεταζόμενοι τὴν πλεονεξίαν καὶ τὴν αἰσχροκέρδειαν διώκοντες ἐπελάθοντο τοῦ θείου γράμματος λέγοντος: “τὸ ἀργύριον αὐτὸν οὐκ ἔδωκεν ἐπὶ τόκῳ” [Ps. 15:5] καὶ δανείζοντες ἐκατοστὰς ἀπαιτοῦσιν, ἐδικαίωσεν ἡ ἀγία καὶ μεγάλη σύνοδος, ὡς εἴ τις εὐρεθεῖη μετὰ τὸν ὄρον τοῦτον τόκους λαμβάνων ἐκ μεταχειρίσεως ἢ ἄλλως μετερχόμενος τὸ πρᾶγμα, ἢ ἡμιολίας ἀπαιτῶν ἢ ἔτερόν τι ἐπινοῶν αἰσχροῦ κέρδους ἐνεκα, καθαιρεθήσεται τοῦ κλήρου καὶ ἀλλότριος τοῦ κανόνος ἔσται.
XX. Et ne diaconi presbyteris praeferantur neve sedeant in concessu presbyterorum aut illis praesentibus eucharistiam dividant, sed illis agentibus solum ministrent. si vero presbyter nullus sit in praesenti, tunc demum etiam ipsis licere dividere, aliter vero agentes abici iubent.	2.32.18 Περὶ πρεσβυτέρων λαμβανόντων παρὰ διακόνων τὴν εὐχαριστίαν. ἦλθεν εἰς τὴν ἀγίαν καὶ μεγάλην σύνοδον, ὅτι ἐν τισι τόποις ἦ πόλεσι πρεσβυτέροις τὴν εὐχαριστίαν οἱ διάκονοι διδόσαιν. ὅπερ οὔτε ὁ κανὼν οὔτε ἡ συνήθεια παρέδωκε, τοὺς ἐξουσίαν μὴ ἔχοντας προσφέρειν τούτους τοῖς προσφέρουσι διδόναι τὸ σῶμα τοῦ Χριστοῦ. κάκεινο δὲ ἐγνωρίσθη, ὅτι ἥδη τινὲς τῶν διακόνων καὶ πρὸ τῶν ἐπισκόπων τῆς εὐχαριστίας ἄπτονται. ταῦτα οὖν πάντα περιηρήσθω, καὶ ἐμμενέτωσαν οἱ διάκονοι τοῖς ἰδίοις μέτροις, εἰδότες ὅτι τοῦ μὲν ἐπισκόπου ὑπήρεται εἰσί, τῶν δὲ πρεσβυτέρων ἐλάττους τυγχάνουσι. λαμβανέτωσαν δὲ κατὰ τάξιν τὴν εὐχαριστίαν μετὰ τοὺς πρεσβυτέρους ἢ τοῦ ἐπισκόπου αὐτοῖς διδόντος ἢ τοῦ πρεσβυτέρου. ἀλλὰ μήτε καθῆσθαι ἐν μέσῳ τῶν πρεσβυτέρων ἐξέστω τοῖς διακόνοις· παρὰ κανόνα γὰρ καὶ παρὰ τάξιν ἐστὶ τὸ γινόμενον. εἰ δέ τις μὴ θέλοι πειθαρχεῖν, καὶ μετὰ τοὺς ὄρους πεπαύσθω τῆς διακονίας.
XXI. Et ut Paulianistae, qui sunt Fotiniaci, rebaptizentur.	2.32.19 Περὶ τῶν ἐκ Παύλου τοῦ Σαμοσατέως προσελθόντων ἢ προσιόντων τῇ καθολικῇ ἐκκλησίᾳ. περὶ τῶν Παυλιανισάντων, εἴτα προσφυγόντων τῇ καθολικῇ ἐκκλησίᾳ ὄρος ἐκτέθειται ἀναβαπτίζεσθαι αὐτοὺς ἐξάπαντος. εἰ δέ τινες ἐν τῷ παρεληλυθότι χρόνῳ ἐν τῷ κλήρῳ ἐξητάσθησαν, εἰ μὲν ἄμεμπτοι καὶ ἀνεπίληπτοι φανεῖν, ἀνα- βαπτισθέντες χειροτονείσθωσαν ὑπὸ τοῦ τῆς ἐκκλησίας ἐπίσκοπου·

XXII. Sed et diaconissas, quoniam quidem manus inpositionem non accipiunt, etiam ipsas inter laicos esse debere.	εἰ δὲ ἀνακριθέντες ἀνεπιτήδειοι εὐρίσκονται, καθαιρεῖσθαι αὐτοὺς προσήκει. ὡσαύτως δὲ καὶ περὶ τῶν διακόνων καὶ ὄλως περὶ τῶν ἐν τῷ αὐτῷ κανόνι ἔξεταζομένων ὁ αὐτὸς τύπος παραφυλαχθήσεται. ἐμνήσθημεν δὲ καὶ τῶν διακονισσῶν τῶν ἐν αὐτοῖς, τῶν ἐν τῷ σχήματι ἔξετασθεισῶν, ἐπεὶ μήτε χειροθεσίαν τινὰ ἔχουσιν, ὡς ἔξάπαντος ἐν τοῖς λαϊκοῖς αὐτὰς ἔξετάζεσθαι.
	2.32.20 Περὶ τῶν ἐν κυριακῇ γόνυ κλινόντων. ἐπειδὴ εἰσὶ τινες ἐν τῇ κυριακῇ γόνυ κλίνοντες καὶ ἐν ταῖς τῆς πεντηκοστῆς ἡμέραις, ὑπὲρ τοῦ πάντα ὄμοιώς ἐν πάσῃ παροικίᾳ ὄμοφρόνως φυλάττεσθαι ἐστῶτας ἔδοξε τῇ ἀγίᾳ συνόδῳ τὰς εὐχὰς ἀποδιδόναι τῷ κυρίῳ.
	2.32.21 Τούτους τοὺς εἴκοσι νόμους τὸ αὐτὸ ἄγιον αὐτῶν συνέδριον ἐπὶ παρουσίᾳ τοῦ θεοφιλεστάτου καὶ πανευφήμου βασιλέως Κωνσταντίνου περὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς πολιτείας ἐγράψαντο.